

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 378.147:81-26

Л. І. МОРСЬКА

МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАТОРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Обґрунтовано необхідність розробки моделі педагогічної системи іноземної підготовки майбутніх юристів, зокрема для здійснення іноземного посередництва. Показано, що реалізація розробленої автором моделі забезпечується через створення відповідних педагогічних умов: формування і розвиток професійно-спрямованої мотивації та організація самоосвітньої діяльності майбутніх юристів через впровадження інтерактивних педагогічних технологій; створення інформаційно-освітнього середовища; цілеспрямований відбір змісту навчального матеріалу; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників навчального процесу.

Ключові слова: іноземна медіація, медіаторська компетентність, педагогічні умови, педагогічне моделювання, іноземна посередницька професійна діяльність.

Л. И. МОРСКАЯ

МОДЕЛЬ СИСТЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИАТОРСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ЮРИСТОВ

Обоснована необхідність розробки моделі педагогічної системи іноземної підготовки майбутніх юристів, в частині для іноземного посередництва. Реалізація розробленої автором моделі здійснюється завдяки створенню відповідних педагогічних умов: формування і розвиток професійно-орієнтованої мотивації та організація діяльності самообучення майбутніх юристів шляхом впровадження інтерактивних педагогічних технологій; створення інформаційно-освітнього середовища; цілеспрямований відбір змісту навчального матеріалу; забезпечення суб'єкт-суб'єктного взаємодіяння учасників навчального процесу.

Ключевые слова: иносаязычная медиация, медиаторская компетентность, педагогические условия, педагогическое моделирование, иносаязычная посредническая деятельность.

L. I. MORSKA

THE MODEL OF MEDIATION COMPETENCE FORMATION SYSTEM IN FUTURE LAWYERS

The necessity for the creation of the pedagogical system model of foreign language education of future lawyers has been substantiated, namely for the foreign language mediating activity. The realization of the suggested model is secured by the creation of certain pedagogical conditions: formation and development of professionally-oriented motivation and organization of self-study activity of future lawyers through the use of interactive pedagogical technologies; creation of information-educational environment; goal-directed choice of the learning material content; the provision of subject-subject interaction of education process participants.

Keywords: foreign language mediation, mediation competence, pedagogical conditions, pedagogical modeling, foreign language mediating professional activity.

У сучасній педагогіці існують чимало протиріч, зокрема, між: вимогами до професійної діяльності та професійної компетентності фахівців і реальними умовами їх роботи та професійної підготовки; інтенсивним використанням загальнонаукових сучасних ідей і методів і недостатнім теоретичним обґрунтуванням їх використання в педагогіці; потребою розробки комплексних моделей професійної діяльності фахівців і домінуванням ізольованих моделей в

педагогічній теорії і практиці. У цьому аспекті важливе місце відводимо професійній підготовці майбутніх юристів.

Метою статті є обґрунтування педагогічних умов і моделі педагогічної системи іншомовної підготовки майбутніх юристів до їх посередницької діяльності.

У психолого-педагогічній літературі поняття «умова», зазвичай, розглядається як видове щодо відповідних родових категорій – таких, як «середовище», «обставини», «ситуація» [9, с. 212]. Загалом погоджуючись із подібним твердженням, вважаємо за доцільне зупинитися детальніше на нашому трактуванні сутності педагогічних умов.

В. Стасюк розуміє педагогічні умови, як «обставини, від яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей» [10, с. 175]. На думку І. Підласого, педагогічна умова значно розширює комплекс чинників, котрі зумовлюють виникнення, функціонування чи перетворення досліджуваного об'єкта (явища чи процесу) в ході педагогічного експерименту [9, с. 446–447], що, на нашу думку, може спричинити залучення до педагогічних умов випадкових чинників, які взагалі не впливають на досліджуваний об'єкт. Тому підтримуємо думку вчених, котрі розуміють педагогічні умови як «окремий компонент педагогічного процесу, що інтегрує в собі сукупність заходів (об'єктивних можливостей), спрямованих на досягнення мети» [5, с. 141], як «середовище, умови, в яких перебувають і без яких не можуть існувати предмети, явища» [12, с. 398].

У процесі теоретичного дослідження визначеної проблеми ми ознайомилися зі змістом кількох наукових позицій (вітчизняних і зарубіжних) щодо відбору педагогічних умов для ефективної професійної підготовки майбутніх юристів до іншомовної медіаторської діяльності.

Найбільш ефективними в зазначених проектах визнаються такі умови:

- забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії (педагогіки діалогової взаємодії) учасників навчального процесу з акцентом на більшу активність тих, хто навчається, орієнтація навчального змісту на контекстне використання іноземної мови [15];
- інтеграція іншомовної підготовки у квазіпрофесійну діяльність майбутнього медіатора [16];
- організація оптимального комунікативного середовища в умовах здійснюваного навчального процесу; дотримання міжпредметних зв'язків; формування в студентів позитивної мотивації до оволодіння іншомовної комунікативної компетентності; забезпечення професійної спрямованості змісту навчальної дисципліни «Іноземна мова», використання комп'ютерних інформаційних технологій у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців; синхронне вивчення іноземної мови й іншомовної культури [5];
- застосування методів інтерактивного навчання, що моделюють конкретні ситуації професійної взаємодії; орієнтація викладача на діалогову форму взаємодії зі студентами; формування у студентів комунікативних умінь [11];
- реалізація концепції контекстуального навчання; розвиток мотивації студента до поєднання у фаховій діяльності функцій суб'єкта пізнання і семіотичного суб'єкта; забезпечення вільного самовизначення та активізації особистісних ресурсів студента [14];
- позитивна мотивація щодо формування професійного мовлення; забезпечення аналізу та самоаналізу професійного мовлення, здатності до його вдосконалення і розвитку; творча взаємодія учасників навчального процесу через застосування дискусійних методів навчання [8] тощо.

На основі аналізу наукових джерел та спостереження за медіаторською діяльністю фахівців юридичної сфери під педагогічними умовами формування медіаторської компетентності майбутніх юристів розуміємо зовнішні характеристики досліджуваного об'єкта (зміст, форми, методи (прийоми), технології), орієнтовані на взаємодію з внутрішнім світом студента (мотивами, інтересами, установками, потребами, рефлексивною позицією, ціннісними орієнтаціями), реалізація яких забезпечить результативність педагогічної системи, створеної з метою формування високого рівня медіаторської компетентності майбутніх юристів.

Ґрунтовне дослідження проблеми за окресленими вище аспектами і власний досвід викладацької діяльності у юридичному вищому навчальному закладі (ВНЗ) зумовили визначення таких педагогічних умов формування медіаторської компетентності майбутніх юристів:

- формування і розвиток професійно-спрямованої мотивації та організація самоосвітньої діяльності майбутніх юристів шляхом впровадження інтерактивних педагогічних технологій (технології тренінгу та кейс-аналізу);
- створення спеціального інформаційно-освітнього середовища з метою забезпечення інтеграції дисципліни «Практика юридичної іншомовної медіації» з іншими дисциплінами предметно-професійної підготовки майбутніх юристів;
- цілеспрямований відбір змісту навчального матеріалу через його мінімізацію, логічне структурування та оптимізоване засвоєння студентами (використання навчальних стратегій);
- забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії (педагогіки діалогової взаємодії) учасників навчального процесу.

Зауважимо, що реалізація визначених нами умов здійснювалася в межах педагогічного процесу ВНЗ, в контексті професійної підготовки майбутніх фахівців юридичної сфери, відповідно до базового навчального плану та державних освітніх стандартів підготовки юристів. Крім того, якщо певна умова є причиною якогось ефекту, то його вияв залежить як від усвідомлення цієї умови (її визначення), так і від її наявності, існування, реалізації. Тому перед викладачем ВНЗ стоїть завдання визначити, створити й реалізувати певні умови для досягнення запланованого ефекту [6, с. 203]. Обґрунтуємо зміст визначених умов.

Результати наших спостережень та досліджень науковців дають підстави стверджувати, що готовність майбутніх фахівців до здійснення ефективної професійної діяльності суттєво залежить від мотиваційної сфери. К. Дермельова переконана, що «мотивація є передумовою поведінки особистості, яка спонукає, спрямовує й організовує поведінку, а також надає особистісного смислу та значущості майбутній професійній діяльності. За наявності позитивно спрямованої мотивації професійна діяльність набуває чіткого особистісного змісту, що сприяє перетворенню із зовнішньо сформульованих цілей у внутрішні особистісні потреби. Зазначена мотивація є системою цінностей, які особистість чітко усвідомлює і переводить в особистісні принципи, переконання, установки та зміст майбутньої професійної діяльності» [3, с. 423].

На основі глибокого вивчення історико-педагогічних аспектів мотивації та її потенціалу у професійній підготовці фахівців, І. Мельничук вказує, що «проблема мотивації і мотивів діяльності визначається в наукових колах однією з основоположних, оскільки розкриває зміст спонукальних механізмів активності людини, що актуалізує досконале їх вивчення у світлі професійної мотивації майбутніх фахівців і діяльнісного підходу до її формування» [6, с. 211]. Визначення згаданої вище умови також спонукало виокремлений нами у структурі медіаторської компетентності мотиваційно-ціннісний компонент, формування якого потребує спеціальних дидактичних процедур.

Для реалізації зазначеної педагогічної умови пропонуємо ввести у навчально-виховну підготовку майбутніх юристів певні інтерактивні технології, вибір яких зумовлений специфікою майбутньої професійної діяльності загалом, структури й формування медіаторської компетентності. Відповідно пропонуємо залучення до змістово-процесуального компонента формування медіаторської компетентності ввести технологію тренінгу та технологію кейс-аналізу. Ми переконані, що виконання студентами спеціальних квазіпрофесійних симуляцій, структурованих у спеціальних професійних тренінгах, забезпечить створення позитивного емоційного середовища, ситуації успіху, відкориговуючи модель фахових дій під час тренінгових занять, а також створить оптимальні передумови для організації самоосвітньої діяльності студентів, що займає вагомe місце у професійній діяльності зрілого юриста. Запропоновані тренінги характеризуються вираженим мотиваційним змістом, оскільки мають за мету не лише сформувати професійні вміння, здобуті під час тренінгових занять, а й прагнення використовувати ці вміння у майбутній фаховій діяльності.

Подамо приклад роботи з кейсом, спрямованим на формування вміння пошуку необхідної інформації. З цією метою навчальним матеріалом оберемо випадок із судової практики і на першому етапі (власне перекладацькому) формування медіаторської компетентності пропонуємо студентам опис судової справи. Завдання формуємо так: прочитайте і перекладіть текст судової справи; запропонуйте ваш висновок щодо справи; знайдіть інформацію про рішення стосовно цієї справи у суді з інших джерел; порівняйте вашу відповідь з рішенням, винесеним у справі суддею.

Приклад судової справи:

Is That a Boy or a Drumstick?

Two men and a boy are lost at sea on a small boat. After eleven days, they run out of food. After thirteen days, they run out of water. The two men kill the boy and eat him in order to save themselves. Four days later, a passing boat rescues the two men. Are the men guilty of murder?

Судове рішення:

Historical Verdict: In the 1884 English case of *Regina v. Dudley and Stephens*, the court found these men guilty and sentenced them to death (though the sentence was later reduced by the Crown to six months in jail). The court said, "We are often compelled to set up standards we cannot reach ourselves, and to **lay down** rules which we could not ourselves satisfy. But a man has no right to declare temptation to be an excuse, though he might himself have yielded to it, nor allow **compassion** for the criminal to change or weaken in any manner the legal definition of the crime".

Примітки:

Regina – Риджайна (місто в Канаді, адміністративний центр провінції Саскачевань);

drumstick – 1) барабана палка; 2) куряча ніжка;

lay down 1) скласти (план, схему); 2) закладати, започатковувати будівництво (будівлі, корабля); 3) встановлювати, утверджувати (умови, правила);

compassion – жаль, співчуття; співпереживання, участь.

Реалізацію другої педагогічної умови – створення спеціального інформаційно-освітнього середовища для забезпечення інтеграції дисципліни «Медіаторська компетентність юриста» з дисципліною «Іноземна мова» та іншими дисциплінами предметно-професійної підготовки майбутніх юристів – вбачаємо можливою через формування усіх компонентів медіаторської компетентності у їх взаємозв'язку і взаємозалежності.

Як зазначає І. Чайка, відомі три підходи до визначення сутності поняття «середовище»: філософський, соціологічний та психологічний. Узагальнивши думки представників кожного із зазначених підходів, дослідниця стверджує, що середовище є частиною буття, яке впливає на індивіда (філософський аспект), в ньому здійснюється взаємодія індивідів (соціологічний аспект), причому комунікативно-регулювальним процесом у цій взаємодії є спілкування, забезпечуючи не лише передання цінностей, а й регулювання їх засвоєння, взаємодії суб'єкта із суб'єктом (психологічний аспект) [13, с. 26].

Обґрунтовуючи сутнісні ознаки освітнього середовища, вважаємо за доцільне визначити їх з точки зору педагогічної науки, де середовище повинно бути не лише сукупністю умов, що оточують людину і взаємодіють з нею як з особистістю, а й як розвивальний та формувальний чинник.

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій ведуть мову про віртуальне освітнє середовище та інформаційне освітнє середовище. Розуміючи перше як «сукупність суб'єктів навчання, інформаційного змісту і комунікаційних можливостей локальних, корпоративних і глобальних комп'ютерних мереж, які формують і використовують з освітніми цілями всі учасники освітнього процесу» [1, с. 28], та визначаючи його як інформаційно-освітнє середовище змішаного типу, ми вважаємо, що такому середовищу властиві ознаки віртуального, однак воно володіє ще і специфічними (не характерними для віртуального) ознаками. Серед останніх основними визначаємо такі: можливість рефлексійно-освітньої взаємодії; спільне проектування освітнього процесу всіма його учасниками; особистісно-орієнтований підхід в організації навчального процесу; відкритість; співтворчість учасників освітньої взаємодії.

Засобами реалізації згаданої вище педагогічної умови є спецкурс «Медіаторська компетентність юриста», зміст і процедура впровадження якого відображені в авторському посібнику на паперовому носії та у мережево-цифровій платформі Moodle, і групова взаємодія, котру ми визначаємо на основі комунікативно-орієнтованої моделі освітнього середовища у формі співробітництва (комунікативної взаємодії), що продукує особливі види спільності між студентами і педагогами, що забезпечує передання необхідної для функціонування в цій спільності інформації.

Запропонований нами спецкурс передбачає вирішення таких завдань: ознайомити студентів із сутністю медіаторської компетентності; забезпечити адекватне усвідомлення необхідності володіння нею на високому рівні для здійснення успішної професійної діяльності

в іншомовному посередництві, сформувати високий рівень мотивації до формування цієї компетентності; ознайомити студентів з теорією і практикою формування такої компетентності в педагогічній науці; оволодіти самонавчальними прийомами і стратегіями, спрямованими на розвиток рівня сформованості медіаторської компетентності; сформувати вміння ефективного іншомовного посередництва у спеціально створених навчальних ситуаціях (симуляціях), що певним чином відображають реальні умови професійної діяльності майбутніх юристів через використання відповідних навчальних стратегій; сформувати вміння педагогічної рефлексії через аналіз квазіпрофесійної діяльності та виконання професійно орієнтованих завдань іншомовного посередництва з метою вдосконалення готовності до здійснення медіаторської діяльності в сфері права.

Реалізація третьої умови – цілеспрямований відбір змісту навчального матеріалу – здійснюється через його мінімізацію, логічне структурування та оптимізоване засвоєння студентами (використання навчальних стратегій). У цьому аспекті варто детальніше зупинитися на питанні мінімізації та оптимізації навчального матеріалу, оскільки при його відборі доцільно зважати на принципи і критерії цього процесу.

Проаналізувавши наукові публікації [4; 7; 17] і врахувавши структурні особливості медіаторської компетентності й лінгводидактичні ознаки юридичного дискурсу, найважливішими критеріями відбору навчального матеріалу визначаємо такі:

- відповідність навчальним цілям і програмним вимогам;
- врахування принципу доступності навчального матеріалу;
- врахування принципу частотності вживання мовних одиниць у типових ситуаціях іншомовного посередництва майбутніх юристів;
- семантична цінність мовних (лексичних) одиниць;
- врахування принципу комунікативної цінності мовних одиниць.

Відібраний мовний матеріал пропонуємо структурувати у відповідні мовленнєві зразки, які є типовими для ситуацій професійної іншомовної посередницької діяльності, що теж підлягають ретельному аналізу й відбору, здійсненому викладачем. Презентація відібраного навчального змісту здійснюється через технології тренінгу та кейс-аналізу (перша педагогічна умова), забезпечуючи взаємозалежність і комплексність визначених нами педагогічних умов, та завдяки використанню навчальних стратегій, що уможливають оптимізацію професійної іншомовної підготовки майбутніх юристів.

Реалізація останньої педагогічної умови – забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії (педагогіки діалогової взаємодії) учасників навчального процесу – зумовлює розуміння того, що діалог у навчальному процесі забезпечує багатовекторну взаємодію, завдяки якій студенти можуть ділитися своїми думками з певної теми, сформулювати індивідуальне бачення проблеми та запропонувати шляхи її вирішення, вислухати думки інших студентів і викладача. За умов такої взаємодії викладач є не лише організатором процесу навчання, а й рівноправним партнером, консультантом, фасилітатором, який відкриває, розширює межі навчального процесу, а не звужує його на собі, що забезпечує досягнення результатів навчання спільними зусиллями всіх учасників.

Діалог можливо здійснити на певному змісті, який несе певну інформацію з елементами новизни. Для реалізації педагогічних умов створеної нами педагогічної системи, на основі результатів наукових розвідок І. Кухти [5, с. 144], вважаємо, що ціннісно-змістову (інформаційну) основу діалогізації складає текст, який у формуванні медіаторської компетентності є одночасно і засобом трансляції професійної інформації, і засобом соціальної комунікації. Текст визначають як «повідомлення, яке складається з кількох (чи багатьох) речень, характеризується змістовою й структурною завершеністю і певним відношенням автора до змісту висловлення» [2, с. 303]. Процес осмислення іншомовного тексту є важливим елементом розуміння сутності медіаторської компетентності, оскільки він обов'язково включає роботу психічних пізнавальних процесів та виконання різних розумових операцій, з-поміж яких основними є порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація тощо [5, с. 145].

Зазначені вище педагогічні умови, на нашу думку, дають нам можливість створити передумови для реалізації педагогічної системи формування медіаторської компетентності майбутніх юристів, яку подано нижче у змодельованому вигляді (рис. 1).

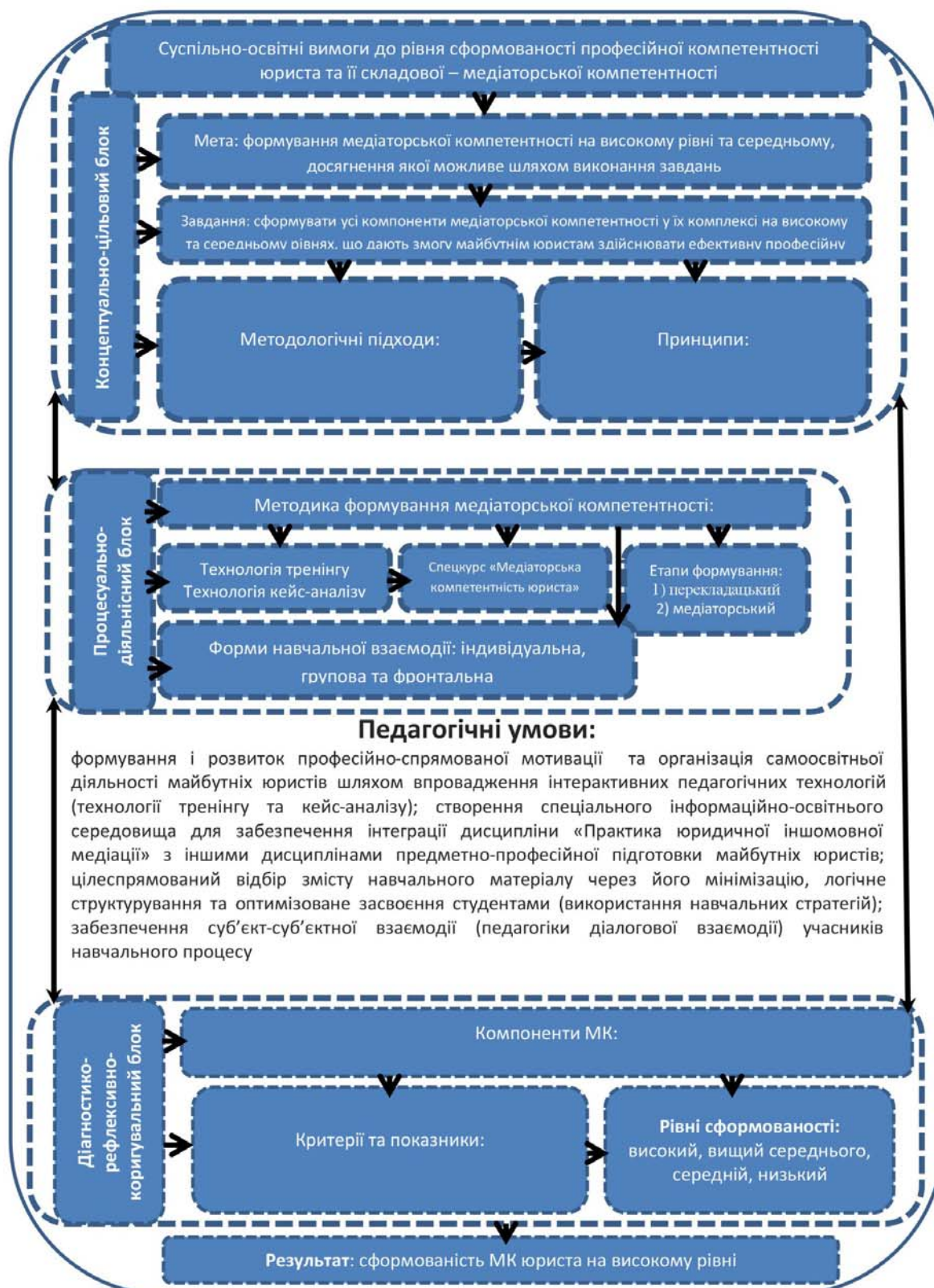

Рисунок 1. Модель педагогічної системи формування медіаторської компетентності майбутніх юристів.

Модель системи формування медіаторської компетентності майбутніх юристів представимо як систему, що складається із трьох блоків: 1) концептуально-цільового (в ньому відображено вимоги до рівнів сформованості медіаторської компетентності майбутніх фахівців юридичної сфери як складової їхньої професійної компетентності, мету і завдання її

формування, методологічні підходи та принципи, що покладені в основу розробки методики формування досліджуваного феномена), який і зумовив визначення педагогічних умов, що уможливають ефективну реалізацію змодельованого педагогічного процесу; 2) процесуально-діяльнісного (його визначальним компонентом є методика формування медіаторської компетентності, комплекс методів, форм і засобів, використовуваних для реалізації методики, що здійснюється у два етапи – власне перекладацький та медіаторський – з урахуванням визначених педагогічних умов, які безпосередньо впливають на хід і результативність методики); 3) діагностико-рефлексивно-коригувального (він дає змогу здійснити діагностику рівнів сформованості медіаторської компетентності, яка складається із п'яти компонентів, на основі визначених критеріїв і показників). Успішна реалізація змодельованого педагогічного процесу формування медіаторської компетентності з урахуванням усіх зазначених чинників і структурних компонентів, організованих у ці блоки, передбачає досягнення бажаного результату відповідно до мети і завдань системи – високий рівень сформованості медіаторської компетентності майбутнього юриста.

До методичного комплексу технологій, форм і засобів реалізації методики формування медіаторської компетентності з дотриманням визначених педагогічних умов відносимо технології тренінгу та кейс-аналізу, індивідуальну, групову та фронтальну форми навчальної діяльності під час виконання студентами змісту спеціалізованого курсу «Медіаторська компетентність юриста», що є в нашій методиці засобом реалізації педагогічних умов та всього процесуально-діяльнісного блоку моделі.

Діагностико-рефлексивно-коригувальний блок має за мету аналіз та корекцію результату змодельованого нами педагогічного процесу – сформованість медіаторської компетентності у майбутніх юристів – за спеціально визначеними критеріями та показниками, обґрунтуванню й характеристиці яких будуть присвячені наші наступні публікації.

Підсумовуючи сказане вище, відзначимо, що вказані блоки моделі взаємодіють між собою і репрезентують внутрішню організацію формування медіаторської компетентності у майбутніх юристів. Запропонована нами модель не претендує на вичерпність (відповідно до визначеного концептуального синергетичного підходу), відображає відкритість педагогічної системи з огляду на розвиток сучасної педагогічної науки, інформаційних технологій і динаміку соціально-економічних суспільних процесів, споживачами яких є як майбутні юристи, так і потенційні користувачі їхніх послуг. Відповідно модель, як і система, можуть мати методологічний, теоретичний і практичний розвиток і бути адаптованими до відповідного контингенту студентів, суспільно-економічних вимог освітньої галузі із внесенням відповідних коректив і пояснень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вайндорф-Сысоева М. Е. Организация виртуальной образовательной среды: педагогический аспект: курс лекций / М. Е. Вайндорф-Сысоева. – М.: МГОУ, 2010. – 248 с.
2. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – К: Вища школа, 1985. – 360 с.
3. Дермельова К. О. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкових класів до соціалізації молодших школярів / К. О. Дермельова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30 (83). – С. 421–424.
4. Коротун О. О. Формування комунікативної компетентності майбутніх студентів-іноземців у допрофесійній підготовці: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / О. О. Коротун. – К., 2012. – 241 с.
5. Кухта І. В. Формування іншомовної комунікативної культури майбутніх фахівців туристичної сфери: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / І. В. Кухта. – Тернопіль, 2011. – 271 с.
6. Мельничук І. М. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій: монографія / І. М. Мельничук. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 326 с.
7. Морська Л. І. Формування вмінь професійного спілкування англійською мовою у студентів факультету фізичного виховання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Л. І. Морська. – К., 2001. – 220 с.
8. Паламарчук Л. М. Формування якостей професійного мовлення у майбутніх учителів природничо-метаметичних дисциплін: автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Л. М. Паламарчук. – Тернопіль, 2012. – 22 с.
9. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології: інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І. П. Підласий. – К.: Вид. дім «Слово», 2006. – 616 с.

10. Стасюк В. Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі «школа – вищий заклад освіти»: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / В. Д. Стасюк. – Одеса, 2003. – 291 с.
11. Урсол О. В. Формування культури професійного спілкування у майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних методів навчання: автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / О. В. Урсол. – К., 2012. – 20 с.
12. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 560 с.
13. Чайка І. А. Професійна підготовка майбутнього педагога в інформаційно-освітньому середовищі наукової бібліотеки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / І. А. Чайка. – Тернопіль, 2012. – 236 с.
14. Шилінська І. Ф. Формування культури професійного мовлення майбутніх фахівців економічного профілю у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / І. Ф. Шилінська. – Тернопіль, 2012. – 20 с.
15. Hadley A. Teaching Language in Context / A. Hadley. – Boston: Heinle and Heinle Publishers, 1993. – 532 p.
16. Irving H. N., Benjamin M. Family Mediation: Contemporary Issues / H. N. Irving, M. Benjamin. – Thousand Oaks, Calif.: Sage, 2002. – 248 p.
17. Sieroń R. B. Wychowanie chrześcijańskie optymalnym modelem wychowania / R. B. Sieroń // Pedagogia na dziś, praca zbiorowa pod redakcją ks. dr. hab. Jana Zimnego. Stalowa Wola – Rużomberok 2007. – S. 137–165.

УДК 378

Н. М. ПЕТРОВА

СФОРМОВАНІСТЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури з'ясовано сутність поняття «емоційний інтелект» як когнітивно-особистісного утворення. Визначено його структурні компоненти, функціональне призначення і можливості формування. Вказано на необхідність цілеспрямованого формування емоційного інтелекту майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки, що сприятиме їх результативній когнітивній діяльності, регулюванню емоцій, трансформації емоційних переживання у конструктивне русло, подоланню негативних психо-емоційних спалахів, уникненню стресогенних ситуацій як запоруки професійного успіху.

Ключові слова: емоції, емоційний інтелект, майбутній педагог, професійна підготовка.

Н. Н. ПЕТРОВА

СФОРМИРОВАННОСТЬ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ЗАЛОГ УСПЕШНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

На основе анализа психолого-педагогической литературы выяснена сущность понятия «эмоциональный интеллект» как когнитивно-личностного образования. Определены его структурные компоненты, функциональное назначение и возможности формирования. Отмечена необходимость целенаправленного формирования эмоционального интеллекта будущих педагогов в процессе профессиональной подготовки, что будет способствовать их результативной когнитивной деятельности, регулированию эмоций, трансформации эмоциональных переживания в конструктивное русло, преодолению негативных психо-эмоциональных всплесков, избеганию стрессогенных ситуаций, как залога профессионального успеха.

Ключевые слова: эмоции, эмоциональный интеллект, будущий педагог, профессиональная подготовка.